

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

શિક્ષણ, દૂરવર્તી શિક્ષણ અને શૈક્ષણિકતકનીકી વિદ્યાજૂથ

“જ્યોતિર્મય” પરિસર શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે,

સરખેજ-ગાંધીનગર હાઇવે, છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨૪૮૧

E-mail : feedback@baou.edu.in, Website : www.baou.edu.in

B.Ed (પ્રથમ વર્ષ 2017-2018)) સ્વાધ્યાયકાર્ય

અભ્યાસકેન્દ્રને સોપવાની છેલ્લી તારીખ	પાઠ્યક્રમ કોર્ષ કોડ	સ્વાધ્યાય કોડ
16/03/2018	ES- 331	થીયરી/પ્રેક્ટીકલ
16/04/2018	ES-332	થીયરી/પ્રેક્ટીકલ
20/05/2018	ES-333	થીયરી/પ્રેક્ટીકલ

પ્રથમ અને દ્વિતિય વિષયપદ્ધતિ (ES-341થી ES-347)

15/06/2018	ES-341-347	થીયરી/પ્રેક્ટીકલ
------------	------------	------------------

સૂચના:

૧. દરેક વિષયના સ્વાધ્યાય ફરજિયાત છે.
૨. તમારા સ્વાધ્યાયપત્રો તમામ પ્રોગ્રામકેન્દ્રના કો-ઓર્ડીનેટરને નિયત સમયમાં રૂબરૂ કે રજીસ્ટર ટપાલથી જમા કરાવાના રહેશે.
૩. સ્વાધ્યાયની એક કોપી પોતાની પાસે ઝેરોક્ષ કરાવીને રાખવી.

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અભ્યાસ માટે દરેક અભ્યાસક્રમમાં પાઠ્યક્રમદીઠ સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવા ફરજિયાત છે. દરેક સ્વાધ્યાયકાર્ય માટે 100 ગુણ નિશ્ચિત છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% છે.

સ્વાધ્યાયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્યપરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સ્વાધ્યાયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્ર જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્તન કરવાનું નથી હોતું. તમે વાંચનથી જે શીખ્યા છો, જે સમજ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી તમે સ્વાધ્યાયકાર્ય તૈયારી કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

તમારે પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

- પૂરું નામ, પાઠ્યક્રમ, સ્વાધ્યાય સંખ્યા, અભ્યાસક્રમ, સરનામું, નોંધણી નંબર

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે તમે દરેક સ્વાધ્યાયકાર્ય અલગ અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે છેલ્લી તારીખ પહેલા અભ્યાસ કેન્દ્ર પર મોકલી આપશો. સ્વાધ્યાયકાર્યો પ્રથમવર્ષ અને દ્વિતિયવર્ષ તેમજ અન્ય જે-તે વર્ષના પ્રાયોગિક કાર્યો પૂર્ણ કર્યા બાદ જ લેખિત પરીક્ષાનું ફોર્મ ભરવું અન્યથા લેખિત પરીક્ષા આપવા દેવામાં આવશે નહિ

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES-331: અભ્યાસક્રમ અને અધ્યાપન

કુલ ગુણ -30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નો જવાબ આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

1. શિક્ષકમાં કેટલા અને ક્યાં-ક્યાં અધ્યાપન કૌશલ્યોનો વિકાસ કરવો જરૂરી છે. ધોરણ-૮ અને ધોરણ-૯ના પાઠ્યપુસ્તક માંથી તમને ગમતા પાઠમાંથી ગમે તે બે કૌશલ્યનું પાઠ આયોજન તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

1. અભ્યાસક્રમના આયોજન વખતે પ્રાથમિક શિક્ષણને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતોનું વર્ણન સવિસ્તાર કરો.
2. વર્ગખંડમાં પ્રબધના સિધ્ધાંતોને વિગતવાર સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 125 શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

1. પ્રશ્નોના સ્તર કેટલા અને ક્યાં-ક્યાં છે.
2. પુનઃ નિર્દેશન કૌશલ્યનો ઉપયોગ કેવી પરિસ્થિતિમાં કરવામાં આવે છે.
3. સુક્ષ્મ અધ્યાપન અસરકારક બનાવવા સમયની વહેંચી સાથે ચાર્ટ તૈયાર કરશો.
4. નિદર્શન એટલે શું? તેમાં શિક્ષકની અને વિદ્યાર્થીની ભૂમિકા જણાવો.
5. સ્વઃ અધ્યાપનનાં ફાયદા જણાવો

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES- 332 : અધ્યાપન શિક્ષણનું મનોવિજ્ઞાન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-૧ નીચે આપેલ પ્રશ્નો જવાબ આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

૧. વિકેન્દ્રિત ચિંતન એટલે શું? તેના પરિણામો જણાવી તમારા વિષયનો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી વિકેન્દ્રિત ચિંતન માટેના કોઈપણ ચાર પ્રકારો તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

૧. વિદ્યાર્થીના અનુકૂલન પર અસર કરતાં શાળા સંબંધી પરિબલોની ચર્ચા કરો.

૨. અધ્યયનની પદ્ધતિઓ પૈકી સમીપતા અને નિકટતાનો નિયમ સમજાવો.

પ્રશ્ન- 3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 125 શબ્દોમાં આપો.

(2X5=10)

૧. મૂલ્યો એટલે શું?

૨. સામાજિક- આર્થિક સ્તરની ભિન્નતા એટલે શું?

૩. વારસાની માનસિક વિકાસ પર થતી બે અસરો જણાવો.

૪. પરિપાચનનો અર્થ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

૫. અભિગમન- વિગમન સંઘર્ષનો અર્થ આપો.

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES-333 : શૈક્ષણિક મુલ્યાંકન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નો જવાબ આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

1. તમારી બે વિષય પધ્ધતિની સિધ્ધી કસોટીની રચના કરી તેમાં શિક્ષક તરીકે અધ્યાપન બાબતે કેવા પગલાં લેશો તેનો અહેવાલ તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

1. મધ્યવર્ગ સ્થિતિના માપો અને પ્રસારમાનનાં માપોનો અર્થ સમજાવી તેના તફાવતના મુદ્દાઓ સ્પષ્ટ કરો.
2. યથાર્થતાના પ્રકારો જણાવી તેની સવિસ્તાર માહિતી આપો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 125 શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

1. તમારી શાળાના સહાધ્યાયી મુલ્યાંકનનાં માપદંડો જણાવો.
2. નીચેના પ્રાપ્તાંકનો મધ્યસ્થ શોધો.
3, 6, 9, 8, 10
3. મધ્યકના ઉપયોગો જણાવો.
4. સમઘારણ વક્રેખાની આકૃતિ દોરી સમજાવો.
5. સારા પ્રશ્નપત્ર રચવા માટે કયા ઉપચારો સૂચવશો.

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES- 341 : વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીનું અધ્યાપન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-૧ નીચે આપેલ પ્રશ્નનો જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

૧. બ્લૂમના જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્ર શૈક્ષણિક હેતુઓનું વર્ગીકરણ જણાવો. ધોરણ-૮ વિજ્ઞાનનો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી માનસિક ક્ષમતાની દરેક ક્ષેત્રી માટેના ક્રિયાપદોનો ઉપયોગ કરી પાંચ પાંચ શૈક્ષણિક હેતુઓની રચના કરો.

પ્રશ્ન-૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોનો જવાબ આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

૧. વિદ્યુતપ્રવાહની ચુંબકીય અસર આકૃતિસહ સમજાવો.
૨. સલ્ફાઈડયુક્ત કાચી ધાતુઓના સંકેન્દ્રીકરણ માટેની પદ્ધતિનું નામ જણાવો તેની વિગતવાર માહિતી આપો.

પ્રશ્ન- ૩ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 125 શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

૧. માનવમાં રહેલ વિવિધ તંત્રોના નામની યાદી આપો.
૨. હોમોન્સને લગતાં કોઈપણ બે રોગોના નામ અને કારણ આપી તેના લક્ષણો જણાવો.
૩. હવાના પ્રદૂષણની માનવ પર થતી અસરો જણાવો.
૪. વેગમાન સંરક્ષણનો નિયમ ન્યૂટનની ગતિના ત્રીજા નિયમની મદદથી સાબિત કરો.
૫. વિવિધ ઊર્જા સ્તરોમાં ઇલેક્ટ્રોનનું વર્ગીકરણ જણાવી ક્લોરીન (35) માટે ઇલેક્ટ્રોનનું વર્ગીકરણ કરો.

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES-342 : ગણિતનું અધ્યાપન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલ પ્રશ્નો જવાબ આપો.

(1X10=10)

1. શાળાના ગણિત વિષયના કોઈ પણ શ્રેણીના અભ્યાસક્રમ સંરચના માટે ક્યા સિદ્ધાંતોનો ખ્યાલ રાખશો.

પ્રશ્ન-2 નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2X10=10)

2. સ્તંભાલેખ અને આવૃત્તિ બહુકોણ, વૃત્તકારગ્રાફ, ચિત્રાગ્રાફ તેમજ ઓજાઈવ વક્ર દોરી દરેક વિષે ટૂંકમાં માહિતી આપો.
3. 30° અને 60° ના ખુણાઓ માટે ત્રિકોણમિતીય ગુણોતરોની કિમતો મેળવી, 200 મીટર ઊંચી ટેકરી પરથી અવલોકન કરતા એક જ દિશામાં આવેલાં બે વાહનોના અવસેધકોણનાં માપ અનુક્રમે 30 અને 60 માલૂમ પડે છે. તો એક જ રેખા પર આવેલા બે વાહનો વચ્ચેનું અંતર શોધો.

પ્રશ્ન-3 નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(5X2=10)

1. એકમ આયોજન અને પાઠ આયોજન વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
2. એકરૂપતા અને સમરૂપતા આકૃતિ દોરી સ્પષ્ટ કરો.
3. $\sqrt{2}$ અને $-\sqrt{2}$ એ $P(x) = 2x^4 + 7x^3 - 8x^2 - 14x + 8$ નાં શૂન્યો હોય તો $P(x)$ નાં બાકીનાં શૂન્યો શોધો.
4. $U = \{1, 2, 3, 4, \dots, 10\}$, $A = \{1 \text{ અને } 9 \text{ વચ્ચેની યુગ્મ પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓ}\}$ અને $B = \{8 \text{ ના અવયવો}\}$ લઈ $(A' \cap B)' = A \cup B$ છે એમ દર્શાવો.

5. બાકી

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES- 343 : સામાજિક વિજ્ઞાનનું અધ્યાપન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નો જવાબ આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

1. બ્લયુ પ્રિન્ટ એટલે શું ? બ્લયુ પ્રિન્ટની રચનાના સોપાનો ઉદાહરણ સહિત જણાવો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

1. ભારતનું મુખ્ય ભૌતિક વિભાજન અને જળવાયુના મુખ્ય પ્રકારોની સમજૂતી આપો.

2. ભારતની આર્થિક સંરચના અંતર્ગત વાનવ્યવહારની સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

1. જમીનના પ્રકારોની માહિતી આપો.

2. ભારતીય અર્થતંત્રની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

3. હરખન સંસ્કૃતિની નગરજીવનની વિસ્તૃત માહિતી આપો.

4. સામાજિક વિજ્ઞાનના શૈક્ષણિક આયોજનના ક્ષેત્રો જણાવો.

5. ભૌગોલિક શોધખોળોનો અર્થ આપી. ભૌગોલિક શોધખોળોની માહિતી આપો.

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES- 344 : Teaching of English

Total Marks-30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

Q-1 Answer the following question in about 750 words. (1X10=10)

1. Which is the best method for language teaching in your opinion ? Justify

Q-2 Answer the following question in about 500 words. (2X5=10)

1. How dose the process of socialization help child of acquire his L1.(First Language)

2. Do any personality traits Influence second/Foreign language proriciency ? Justify your answer.

Q-3 Answer the following question in about 125 words. (5X2=10)

1. Which are the different leading stayles ?

2. What is 'aptitude ?'

3. Distinguish extensive reading from intensive one.

4. Define motor perspective skills.

5. What are 'schemata' ? what is there role in reading ?

B.Ed.(प्रथम वर्ष)

ES- 345 : हिन्दीका अध्यापन

कुल गुण =30

अभ्यासकेन्द्र पर सोपवानी तारीख :- 16/03/2018

नीचेना प्रश्नोंनां जवाब आशरे 1500 शब्दोंमां आपवाना रहेशे.

प्रश्न- १ नीचे दिये गए प्रश्न का उत्तर करीब 750 शब्दों में दीजिए ! (1X10=10)

१. उपचारात्मक शिक्षण के उद्देश्य प्रकार एवं आधारभूत सिद्धांत समजाइए

प्रश्न- १ नीचे दिये गए प्रश्नों का उत्तर करीब 500 शब्दों में दीजिए ! (2X10=10)

१. पठन का महत्व क्या है ?

२. भाषा शिक्षण के सूत्रों को समजाइए !

प्रश्न- १ नीचे दिये गए प्रश्नों के उत्तर करीब 125 शब्दों में दीजिए ! (5X2=10)

१. क्रियात्मक शोध का अर्थ बताकर उसके सोपान लिखिए !

२. श्रवण कौशल्य का अर्थ एवं महत्व समजाइए !

३. मातृभाषा शिक्षण में सौन्दर्य बोधात्मक उद्देश्य का क्या महत्व है ?

४. भाषा को अर्जित सम्पत्ति क्यू माना गया है ?

५. व्याकरण शिक्षण में आगमन विधि क्यों उपयोगी है ?

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES- 346 : ગુજરાતીનું શિક્ષણ

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલ પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

1. ત્રિપરિમાણદર્શક (બ્લ્યુપ્રિન્ટ)નો અર્થ આપી કોઈ પણ એક ધોરણના પ્રશ્નપત્રની રચના (બ્લ્યુપ્રિન્ટ)ને આધારે કરો.

પ્રશ્ન-2 નીચે આપેલ પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

2. જીવન વિકાસમાં માતૃભાષાનું સ્થાન સ્પષ્ટ કરો.
3. મુખવાચનના દોષ નિવારવાના ઉપાયો તમારા શબ્દમાં લાખો.

પ્રશ્ન-3 નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો.

(5X2=10)

1. કાવ્ય શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.
2. પાઠ્યપુસ્તકના આંતરિક લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
3. કા.પા. કાર્યના ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખી ગમે તે એક પાઠની કા.પા.નોંધ તૈયાર કરો.
4. જૂથ ચર્ચા પદ્ધતિનું મહત્વ જણાવો.
5. વ્યાકરણ શિક્ષણની ગમે તે બે પદ્ધતિની સમજૂતી આપો.

B.Ed.(પ્રથમ વર્ષ)

ES-347 : સંસ્કૃતનું અધ્યાપન

કુલ ગુણ- 30

અભ્યાસકેન્દ્ર પર સોપવાની તારીખ :- 16/03/2018

નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ આશરે 1500 શબ્દોમાં આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલ પ્રશ્નનો જવાબ આશરે 750 શબ્દોમાં આપો.

(1X10=10)

1. ધોરણ-9નો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી તેનું એકમ આયોજન તથા એકમ કસોટીની રચના કરો.

પ્રશ્ન-2 નીચે આપેલા પ્રશ્નોનો જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો.

(2X10=10)

1. સંસ્કૃત ભાષામાં ઉચ્ચારદોષ નિવારવા શિક્ષક તરીકે તમે શું પ્રવાલ કરશો.
2. સંસ્કૃત અધ્યાપન પદ્ધતિનાં નામ જણાવી પ્રત્યક્ષ ગુણ દોષ વર્ણવો.

પ્રશ્ન- 3 નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો

(5X2=10)

1. કા.પા.કાર્ય કૌશલ્યનાં ઉપલક્ષમાં સાત કા.પા.કાર્ય કૌશલ્યનાં કોઈ ચાર લક્ષણો જણાવો.
2. સુક્ષ્મ અધ્યાપનની તાલીમ માટે કોઈ એક કોશલ્યની તાલીમની સમયાવલી આપો.
3. પાઠશાળા પદ્ધતિની કોઈ ચાર વિશેષતાઓ જણાવો.
4. કર્તરી-કર્મણી અને ભવિષ્યોગનાં એક-એક ઉદાહરણ અનુવાદ સહીત આપો.
5. પરસ્મૈયદી અને આત્મનેવદીનો ભેદ સમજાવો.